

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
INSTITUTI I ZHVILLIMIT TË ARSIMIT

PROGRAMET E KURRIKULËS PËR GJIMNAZIN ME KOHË TË
SHKURTUAR

(Sistemi 4 vjeçar)

FUSHA: GJUHË SHQIPE – LETËRSI

LËNDA: GJUHË SHQIPE DHE LETËRSI

KODI: 4.0

PROGRAMI:GJUHË SHQIPE DHE LETËRSI PËR KLASËN E 11-të

Koordinatori: NATASHA XHAFKA

Përgjegjës sektori:MARITA HAMZA

TIRANË, GUSHT 2010

Programi i lëndës “Gjuhë shqipe dhe letërsi” është ndërtuar duke marrë parasysh rolin e gjuhës dhe të letërsisë në jetën e njeriut. Ai mbështetet në parimin që gjuha dhe letërsia përbëjnë themelet e procesit të të mësuarit, komunikimit, formimit të identitetit personal e kulturor si dhe të lidhjeve ndërnjerëzore.

Programi i gjuhës shqipe dhe letërsisë është ndërtuar mbi bazën e parimit të integritetit të gjuhës shqipe dhe letërsisë si dhe parimit të rimarrjes së njohurive, duke i zgjeruar dhe thelluar ato.

E konceptuar si një lëndë e integruar, ajo do të studiojë artin e të lexuarit, të shkruarit, të folurit, të dëgjuarit dhe të vështruarit.

Lënda e gjuhës shqipe dhe letërsisë është ndërtuar në mënyrë të tillë që të zhvillojë:

- a) *të kuptuarit*, ku nxënësi duhet të zbulojë, të interpretojë, të analizojë, të nxjerrë përfundime, të sintetizojë dhe të vlerësojë;
- a) *të krijuarit*, ku nxënësi duhet të kërkojë, të planifikojë, të skicojë, të riskicojë, të redaktojë, duke trajtuar të gjitha format e teksteve gjuhësore, si:
 - tekste të gjuhës së shkruar;
 - tekste të gjuhës së folur;
 - tekste të gjuhës pamore.

Koncepti i të modeluarit është mjaft i rëndësishëm. Kjo do të thotë që gjatë *të kuptuarit*, nxënës/i,-ja do të mundë të shohë sesi gjuha ndërton, formon, modelon eksperiencën nëpërmjet stilit, gjinive dhe kontekstit, ndërkohë që, gjatë *të krijuarit*, nxënës/i,-ja do të ketë mundësinë që, nëpërmjet gjuhës, të krijojë përvojën e vet. Integrimi i të kuptuarit dhe i të krijuarit është i domosdoshëm gjatë të mësuarit të gjuhës shqipe dhe letërsisë.

Lënda “Gjuhë shqipe dhe letërsi” e trajton gjuhën në pesë llojet e përdorimit të saj: tregimtar, shpjegues, përshkrues, bindës/argumentues dhe informues, të cilat mund të shfaqen më “vete” brenda një lloji teksti por mund të ndërthuren me njëri-tjetrin në tekste të gjinive dhe llojeve të ndryshme. Kështu, mund të kemi tekste ku paraqitet një argument estetik, një përshkrim bindës një lojë (teatër) informuese.

Nxënës/i,-ja duhet ta shohë veprimtarinë e të folurit, të dëgjuarit, të lexuarit, të shkruarit dhe të vështruarit si aftësi interpretuese dhe aktivitet krijues, të cilat duhet të realizohen domosdoshmërisht brenda orës së mësimi.

Përmes përdorimit të gjuhës së saktë dhe të përshtatshme, nxënës/i,-ja vetë mund të shpallë një ndjenjë të veçantë personale dhe të zbulojë sesi gjuha mund “*të punojë*” për të në lidhje me domethënien, të menduarit dhe komunikimin efektiv.

Lënda “Gjuhë shqipe dhe letërsi” do të orientojë nxënësit drejt përvetësimit aktiv të informacionit, realizimit të procesit kritik dhe interpretimit të informacionit, nëpërmjet:

- a. koncepteve dhe procesit, si aftësi për të menduar, për të dalluar, për të arsyetuar dhe për të vlerësuar në një shumëllojshmëri të konteksteve gjuhësore, personale, sociale, profesionale dhe kulturore;
- b. njohurive dhe përmbajtjes, si njohuri rreth natyrës dhe përdorimit të gjuhës si dhe rreth shumëllojshmërisë së funksioneve dhe zhanreve në të cilat ajo operon. Në këtë kontekst, tekstet letrare dhe joletrare që do të përdoren, duhet të jenë nga më të rëndësishmet si në korpusin e letërsisë shqiptare, ashtu edhe në atë botërore;
- c. aftësive, si të interpretuarit dhe të ndërtuarit (krijuarit) të një teksti të gjuhës së shkruar apo të folur, për t’u shprehur dhe për të komunikuar, duke u mbështetur në veçoritë e tij (gramatikë, shqiptim, paragraf...)

d. qëndrimeve dhe vlerave, si:

- zhvillimi i interesit dhe kënaqësia në përdorimin e gjuhës;
- respekti për fuqinë e gjuhës për të formësuar kuptimin;
- vlerësimi për manifestimet (shfaqjet) e veta të ndryshme kulturore.

Synimet e përcaktuara janë plotësisht të ndërvarura. Kështu, nxënës/i,-ja nuk mund të mësojë koncepte, të marrë njohuri, të zhvillojë aftësi dhe të realizojë procese, pa u ndeshur me përdorimin e një gjuhe të përshtatshme dhe të kuptueshme në tekste të llojeve të ndryshme. Në përpjekje për arritjen e këtyre objektivave është jetësore (e domosdoshme) që nxënës/it,-es t'i paraqiten tekste a vepra, të cilat krijojnë një kontekst kuptimplotë dhe e ftojnë atë në dialog dhe ndërveprim. Ky ndërveprim inkurajon nxënës/it,-et në përvetësimin, përmes një shikimi në mënyrë kritike, të teksteve të ndryshme.

Teksti është elementi i domosdoshëm dhe më i rëndësishëm i lëndës së gjuhës shqipe dhe letërsisë, pasi, nëpërmjet tij, do të realizohen të gjitha objektivat e programit.

Aftësimi i të lexuarit të rrjedhshëm dhe të shkruarit të përshtatshëm është një veçori e rëndësishme e lëndës. Nxënës/i,-ja duhet të lexojë tekste të llojeve të ndryshme, në mënyrë që të aftësohet si lexues dhe të përftojë kënaqësi nga të lexuarit. Eksperiencat e tij/saj me tekstin duhet të jenë të gjera, duke filluar që nga tekstet poetike e deri tek tekstet joletrare.

Të lexuarit dhe të shkruarit ofrojnë fuqinë për të informuar, për të përcjellë dije si dhe për të krijuar një urë lidhëse mes së kaluarës dhe aktualitetit. Për shembull, interpretimi dhe krijimi i teksteve letrare e ndihmon nxënës/in,-en të kuptojë brezat paraardhës si dhe të marrë pjesë e të kontribuojë në ndërtimin dhe përcjelljen e trashëgimisë kulturore.

Në përzgjedhjen e teksteve letrare dhe joletrare, autorët e teksteve duhet të mundësojnë lidhjen e ndërsjellë mes kësaj lënde dhe lëndëve të tjera të kurrikulës, si: historia, shkencat sociale, matematika, shkencat natyrore etj. Duke kuptuar dhe ndërtuar tekstet letrare dhe joletrare, nxënësi zbulon ndërlidhjet midis tyre.

Aftësimi i të folurit, të dëgjuarit dhe të vështruarit përbën një veçori tjetër të kësaj lënde. Aftësia për të shprehur idetë në mënyrë të organizuar jo vetëm me shkrim, por edhe me gojë, është një pjesë shumë e rëndësishme e këtij programi. Po ashtu, zbulimi, interpretimi, analiza dhe vlerësimi i argumenteve të tjerëve, nëpërmjet të dëgjuarit dhe të vështruarit, është proces kyç i të reflektuarit. Nxënës/i,-ja duhet të shprehë opinionin e tij/saj dhe të angazhohet në procesin e të reflektuarit dhe të arsytuarit.

Zhvillimi i aftësisë dalluese dhe interpretuese të nxënës/it,-es në lidhje me media të ndryshme si dhe nxitja për të paraqitur produkte krijuese do të jenë elemente të rëndësishme të lëndës së gjuhës shqipe dhe letërsisë.

Në përfundim, lënda “Gjuhë shqipe dhe letërsi” do të përcjellë tek nxënës/i,-ja një sistem dijesh koherente, të përgjithësuara e bashkëkohore, të cilat mundësojnë njohjen, përdorimin dhe vlerësimin kritik të pasurisë së gjuhës shqipe dhe shprehjes së saj në tekste dhe vepra nga më përfaqësueset në kulturën shqiptare dhe më gjerë.

Boshtet kryesore të kësaj lënde janë: zhvillimi i interesit të nxënës/it,-es për gjuhën dhe letërsinë si të tilla, lidhja ndërmjet tyre, dialogimi si dhe kuptimi e vlerësimi kritik i vlerave të letërsisë dhe llojeve të tjera të produkteve gjuhësore.

1. SYNIMI I LËNDËS

Lënda synon të zhvillojë tek nxënës/it,-et:

- të lexuarit dhe të shkruarit e logjikshëm dhe kritik, për t'i përgatitur ata për të ndërmarrë sfida dhe përgjegjësi gjatë jetës, në të gjitha kontekstet;
- respektin dhe vlerësimin për përdorimin e gjuhës së shkruar dhe të folur në mënyrë të saktë dhe të përshtatshme;
- vetëdijen për vlerat e teksteve letrare dhe joletrare për të pasuruar perceptimet, për të zgjeruar kuptimin e identitetit kulturor dhe për të krijuar përvoja për kënaqësi estetike.

2. OBJEKTIVAT E PËRGJITHSHËM

Në përfundim të studimit të lëndës së gjuhës shqipe dhe letërsisë, nxënës/it,-et duhet:

- të përforcojnë njohuritë e tyre për gjuhën, letërsinë dhe komunikimin, duke përdorur koncepte të përshtatshme;
- të zhvillojnë mendimin kritik, nëpërmjet shfrytëzimit të mundësive të përditshme për të lexuar, për të shkruar, për të folur, për të vështruar dhe për të dëgjuar tekste të formave të ndryshme letrare, joletrare e mediatike;
- të respektojnë natyrën përsëritëse të artit si dhe mënyrat e përdorimit të gjuhës në jetën e përditshme, për qëllime dhe audiencë të larmishme;
- të familjarizohen me konceptet kryesore të letërsisë, për të vlerësuar domethënien e teksteve, duke u nisur nga kulturat e tyre të përgjithshme, me qëllim ndërtimin e identitetit dhe të kulturës individuale;
- të njihen me vepra të shkrimtarëve përfaqësues të periudhave të ndryshme të letërsisë shqiptare dhe të huaj;
- të zhvillojnë të menduarit kritik, duke zgjeruar njohuritë e përgjithshme në letërsi si dhe mprehtësinë artistike e përfytyruese për të ndërtuar imazhin e tyre për botën;
- të përvetësojnë aftësi të qëndrueshme për të analizuar, interpretuar, vlerësuar dhe krijuar tekstet e tyre, për kryerjen e një larmie funksionesh;
- të zbatojnë njohuritë dhe strategjitë e procesit të të lexuarit, për t'u bërë lexues të pavarur e të rrjedhshëm si dhe për të kuptuar tekste dhe materiale të llojeve të ndryshme;
- të shkruajnë me përqendrim, qartë dhe organizim koherent, duke përdorur të dhëna dhe hollësi të mjaftueshme për një sërë audiencash, qëllimesh dhe kontekstesh;
- të pasurojnë shprehitë folëse, shkruese, lexuese në përshtatje me objektin e ligjërit;
- të flasin në mënyre efektive për audiencë, qëllime, situata dhe kontekste të ndryshme;
- të jenë dëgjues aktivë në grupe formale dhe joformale, për të marrë informacion nga një shumëllojshmëri burimesh në situata të ndryshme;
- të vështrjnë, të vlerësojnë dhe të reagojnë ndaj teksteve dhe burimeve të shkruara, jo të shkruara dhe elektronike;
- të interpretojnë informacione të ndryshme për botën në përgjithësi.

3. OBJEKTIVA SIPAS LINJAVE

TË LEXUARIT

Linja: Ndërgjegjësimi fonologjik

Përshkrimi i linjës: Nxënës/i,-ja demonstron (paraqet/shfaq) të kuptuarit e njohurive fonologjike të domosdoshme për të lexuar saktë fjalën. Ai/ajo i përdor këto njohuri gjatë procesit të të lexuarit të teksteve të ndryshme¹, për të shqiptuar saktë fjalën dhe për ta kuptuar atë.

Linja	Objektiva
Ndërgjegjësimi fonologjik²	Në përfundim të klasës së 11-të nxënës/i,-ja duhet: <ul style="list-style-type: none">- të respektojë strukturën fonetike të fjalës;- të praktikojë elementet tingullore të shqipes, si: shqiptimi letrar, theksi, intonacioni, organizimet tingullore, imitimet dhe simbolizmi tingullor, që përdoren për shprehësi.

Linja: Njohuritë mbi fjalën

Përshkrimi i linjës: Nxënës/i,-ja demonstron (paraqet/shfaq) të kuptuarit e koncepteve mbi fjalën. Ai/ajo zbulon kuptimin e fjalës, nëpërmjet hetimit të origjinës së saj si dhe procesit të analizës fjalëformuese; gjen parashtesat dhe prapashtesat e huaja që u janë bashkëngjitur fjalëve të shqipes; analizon dhe interpreton kuptimet e dyta dhe të figurshme që merr fjala brenda një konteksti. Për të realizuar procesin e analizës strukturore, nxënës/i,-ja përdor tekste të marra nga burime të ndryshme.

Linja	Objektiva
Njohuritë mbi fjalën	Në përfundim të klasës së 11-të nxënës/i,-ja duhet: <ul style="list-style-type: none">- të hetojë origjinën e fjalëve, duke e parë këtë proces si një mënyrë për të kuptuar fjalën;- të zbulojë kuptimin e fjalës nëpërmjet analizës fjalëformuese;- të dallojë përdorimet e fjalëve të huaja si burime shprehësie;- të interpretojë shprehësinë e fjalës për sendërtimin e një teksti;- të interpretojë shprehësinë e fjalës, duke kuptuar variantet e gjuhës shqipe si dhe duke realizuar shqiptimin në ligjërimin letrar të tyre;- të interpretojë kuptimet e dyta të fjalëve si pasuri gjuhësore e shqipes brenda situatës tekstore;- të interpretojë kuptimet e figurshme të fjalëve si pasuri e shprehjes

¹ Tekste të ndryshme nënkupton tekste letrare dhe joletrare, të shkruara, të folura dhe pamore.

² Objektivat e kësaj linje janë kërkesa të përhershme, për të realizuar drejtshqiptimin e shqipes standarde.

artistike në një tekst letrar.

Linja: Rrjedhshmëria

Përshkrimi i linjës: Nxënës/i,-ja zhvillon të kuptuarit e konceptit për ritmin, rrjedhshmërinë (shpejtësi, saktësi, shprehësi dhe kuptimësi) dhe shqiptimin e fjalëve në tekste të ndryshme. Ai/ajo ushtrohet në të lexuarit rrjedhshëm në mënyrë të kuptueshme të teksteve, të marra nga burime të ndryshme.

Linja	Objektiva
Rrjedhshmëria	<p>Në përfundim të klasës së 11-të nxënës/i,-ja duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - të lexojë rrjedhshëm (shpejt, saktë, në mënyrë shprehëse, kuptueshëm) dhe me shqiptimin e duhur tekste të ndryshme, të përshtatshme për moshën e tij/saj; - të respektojë ritmin në tekstet poetike; - të respektojë logjikën e leximit të një teksti tregimtar; - të respektojë kërkesat për leximin e një teksti dramatik.

Linja: Strategjitë e të lexuarit

Përshkrimi i linjës: Nxënës/i,-ja demonstroi (paraqet/shfaq) të kuptuarit e koncepteve dhe të njohurive për strategjitë e të lexuarit. Ai/ajo përdor strategjitë e të lexuarit, bën identifikimin e veçorive të teksteve, përdor organizuesit grafikë në funksion të procesit të të kuptuarit të tekstit. Nxënës/i,-ja parafrazon dhe përmbledh tekstet e punuara.

Linja	Objektiva
Strategjitë e të lexuarit	<p>Në përfundim të klasës së 11-të nxënës/i,-ja duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - të dallojë të veçantën e një teksti letrar, përmes gjuhës së figurshme me të cilën ai shprehet; - të zbulojë vlerat artistike të një vepre letrare, përmes leximit të thelluar të veprës së plotë; - të identifikojë karakteristika të strukturës së teksteve letrare dhe joletrare (hyrja, mbyllja, paragrafi, fragmenti, evidenca, indeksi, fjalorthi, tabela e përmbajtjes); - të identifikojë karakteristika të teksteve letrare nga ana kompozicionale (i jashtëm, i brendshëm), karakteristika të elementeve të subjektit (ekspozicioni -parashtrimi-, pika e lidhjes, zhvillimi i veprimit, pika kulminante, zgjidhja) apo karakteristika të prologut - hyrja-, epilogut -përfundimi-; - të identifikojë karakteristika të teksteve nga ana përmbajtësore (tema, tematika, motivi, karakteret); - të identifikojë metrin (llojin e vargut, rrokjet, strofën) në tekste poetike;

	<ul style="list-style-type: none"> - të përdorë njohuritë e mëparshme (përmbajtja dhe veçoritë organizative e grafike të teksteve të ndryshme) për të bërë parashikime, për t'i rishikuar si dhe për t'i verifikuar ato, gjatë dhe pas leximit të tyre; - të analizojë elementet formale të një teksti dramatik: dialog, monolog; - të bëjë pyetje analitike, sintetizuese e vlerësuese përpara, përgjatë dhe pas leximit të tekstit; - t'u përgjigjet pyetjeve analitike, sintetizuese e vlerësuese në mënyrë logjike përpara, përgjatë dhe pas leximit të tekstit; - të përdorë informacionin e tekstit për të zbuluar nëntekstin dhe për të nxjerrë përfundime; - të dallojë informacionin thelbësor nga ai jothelbësor; - të përdorë parafrazimin dhe aftësitë organizuese për të parafrazuar, brenda një linje të logjikshme, informacionin e marrë nga tekste të llojeve të ndryshme, duke ruajtur qëllimin e autorit/autores; - të tregojë rrjedhën dhe koherencën e argumenteve në një tekst bindës; - të krahasojë dy tekste, që janë të së njëjtës gjini, që kanë të njëjtën formë ligjërimi dhe trajtojnë të njëjtat tema, për të treguar sesi autorët nxjerrin përfundime të njëjta ose të ndryshme. - të përshkruajë teknikat që autor/i,-ja përdor për të mbështetur pozicionin e tij/saj në tekste të ndryshme.
--	--

Linja: Pasurimi i fjalorit

Përshkrimi i linjës: Nxënës/i,-ja përdor materiale udhëzues dhe hulumton fjalët e teksteve të ndryshme për të pasuruar fjalorin.

Linja	Objektiva
Pasurimi i fjalorit	<p>Në përfundim të klasës së 11-të nxënës/i,-ja duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - të përdorë materiale, udhëzues (p.sh: fjalorë, enciklopedi, internet etj.), që janë të përshtatshëm për të pasuruar fjalorin në fusha të ndryshme; - të hulumtojë fjalët e shkrimeve letrare dhe joletrare për të pasuruar fjalorin; - të përdorë njohuritë mbi origjinën e fjalëve si dhe të dhënat e kontekstit historik e letrar, për të përcaktuar kuptimin e fjalëve të fushave të caktuara të dijës; - të përdorë dukuri të tilla gjuhësore, si: polisemia, homonimia, onomatopetë, shprehjet frazeologjike, fjalëshpejtat (kalamburet), sinonimia, antonimia për të rritur forcën shprehëse të mendimit të tij/të saj; - të analizojë kuptimin e figurshëm që fitojnë tekste të ndryshëm, nga shfrytëzimi i burimeve gjuhësore të shprehësisë (fonetike,

	morfologjike, leksikologjike, sintaksore) si dhe rolin e tyre në pasurimin e fjalorit. - të shfrytëzojë përdorime të gjuhës së figurshme nga tekste të ndryshme dhe vepra letrare; - të përcaktojë kuptimin e fjalës së re, duke u nisur nga kuptimi i fjalës së origjinës.
--	---

Linja: Aftësitë e të kuptuarit të tekstit dhe reflektimi ndaj tij

Përshkrimi i linjës: Nxënës/i,-ja zhvillon njohuritë dhe aftësitë për të kuptuar tekstin. Ai/ajo analizon tema të ndryshme, duke zbuluar gjuhën e figurshme të tekstit, dallon faktin, opinionin, premisat e një argumenti. Për të zhvilluar aftësitë e të kuptuarit të tekstit, nxënës/i,-ja përdor tekste të marra nga burime të llojeve të ndryshme.

Linja	Objektiva
Aftësitë e të kuptuarit të tekstit dhe reflektimi ndaj tij	<p>Në përfundim të klasës së 11-^{të} nxënës/i,-ja duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - të analizojë sesi teksti i një periudhe kohore të caktuar reflekton kushtet dhe ngjarjet historiko-shoqërore të kohës; - të identifikojë karakteristika të formës së teksteve letrare dhe joletrare: hyrja, mbyllja, paragrafi, fragmenti, evidenca, indeksi (treguesi), fjalorthi, tabela e përmbajtjes (kapitulli, prologu, epilogu); - të zbërthejë nëntekstin e një teksti letrar të caktuar; - të identifikojë karakteristika të kompozicionit në tekste letrare (i jashtëm, i brendshëm), elemente të subjektit (ekspozicioni, pika e lidhjes, zhvillimi i veprimit, pika kulminante, zgjidhja); - të identifikojë organizimin metrik në tekste të ndryshme poetike (llojin e vargut, rrokjet, strofën, metrin etj.); - të identifikojë karakteristika përmbajtësore të teksteve (tema, tematika, motivi, karakteret); - të analizojë konflikte të natyrave të ndryshme në tekste të ndryshme; - të identifikojë premisat e <i>vërteta</i> dhe <i>jo të vërteta</i> të një argumenti; - të dallojë faktin nga opinioni duke përdorur informacione nga teksti, argumente koherente dhe këndvështrim vetjak; - të bëjë dallimin ndërmjet përmbledhjes së tekstit dhe qëndrimit kritik ndaj tij; - të analizojë tema sociale në tekste të ndryshme; - të tregojë si ndikon zgjedhja e fjalëve kyç në shtjellimin e temës ose në arritjen e qëllimit të saj; - të zbulojë tonin dhe atmosferën e përgjithshme të një teksti a vepre.

Linja: Kërkimi

Përshkrimi i linjës: Nxënës/i,-ja zhvillon aftësitë e domosdoshme për të realizuar punën kërkimore. Ai/ajo përzgjedh informacione për qëllime të ndryshme, vlerëson informacionin e përzgjedhur nga të tjerët, përmbledh materiale të ndryshme si dhe nxjerr

përfundime. Për të realizuar kërkimin, nxënës/i,-ja përdor informacione të marra vetëm nga tekste të punuara në klasë gjatë vitit shkollor.

Linja	Objektiva
Kërkimi	<p>Në përfundim të klasës së 11-të nxënës/i,-ja duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - të vlerësojë cilësinë e informacionit të përzgjedhur nga autori/autorja e tekstit; - të vlerësojë logjikën dhe vlefshmërinë e argumenteve në dokumente publike; - të shpjegojë mënyrën si paraqiten këto dokumente, për të shtuar interesin në audienca të ndryshme; - të tregojë shkallën sa këto dokumente paraqesin qëndrimin e lexuesit; - të vlerësojë logjikën dhe vlefshmërinë e argumenteve në dokumente publike; - të paraqesë punë me shkrim dhe me gojë, të cilat përmbledhin materiale të ndryshme të punuara në klasë.

TË SHKRUARIT

Linja: Shkrimi si proces

Përshkrimi i linjës: Nxënës/i,-ja demonstroi (paraqet/shfaq) të kuptuarit e procesit të shkrimit. Ai/ajo realizon hapat e përcaktuara dhe të domosdoshme për këtë proces. Nxënës/i,-ja përdor strategji të ndryshme për të planifikuar shkrimin e tij/saj, redakton shkrimin duke përdorur sistemin e vlerësimit dhe mendimet e të tjerëve. Procesi i të shkruarit realizohet në shkrime të llojeve të ndryshme.

Linja	Objektiva
Shkrimi si proces	<p>Në përfundim të klasës së 11-të nxënës/i,-ja duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - të përfshihet në të gjitha hapat e procesit të të shkruarit (parashkrimi, skicimi, shkrimi, rishikimi, dorëzimi), duke shkruar përditë e për një kohë të zgjatur; - të përdorë strategji të larmishme (brainstormi, shkrimi i lirë, diagrami i Venit), për të planifikuar shkrimin e tij/saj; - të redaktojë shkrimin duke përmirësuar stilin, këndvështrimin, organizimin, koherencën (rrjedhën logjike) dhe qartësinë e mendimit; - të reflektojë ndaj shkrimit të tij/të saj; - të mbledhë informacione nga burime të ndryshme për qëllime të caktuara; - të përdorë (të shfrytëzojë) mendimet dhe sugjerimet e të tjerëve, për të redaktuar përmbajtjen dhe organizimin e pjesës së shkruar.

Linja: Shkrimi si produkt

Përshkrimi i linjës: Nxënës/i,-ja demonstroi (paraqet/shfaq) të kuptuarit e konceptit të shkrimit përfundimtar si produkt që lexohet nga një audiencë e gjerë. Ai/ajo përdori elementet e domosdoshme për të përfunduar një shkrim cilësor. Nxënës/i,-ja skicon ide, shkruan paragrafë, hyrje dhe mbyllje, duke përdorur stil vetjak dhe duke zbatuar kriteret gramatikore e drejtshkrimore për një produkt cilësor. Për të realizuar këto, nxënës/i,-ja ushtrohet në veprimtari praktike dhe paraqet produkte të shkrimeve të ndryshme.

Linja	Objektiva
Shkrimi si produkt	<p>Në përfundim të klasës së 11^{-të} nxënës/i,-ja duhet:</p> <ul style="list-style-type: none">- të përdorë në shkrimet e veta karakteristikat, tonin dhe veçoritë e gjuhës së teksteve të ndryshme;- të skicojë/hartojë një ide kryesore duke e mbështetur atë me nënide dhe organizim cilësor;- të analizojë origjinalitetin dhe besueshmërinë në tekste të publikuara;- të parashikojë nevojat dhe qëndrimin e lexuesit, përmes strategjive të tilla, si: gjuhë të përshtatshme, detaje specifike, përshkrime dhe shembuj;- të shkruajë hyrje dhe mbyllje tërheqëse e koherente;- të shkruajë fjali të thjeshta dhe të përbëra për të shprehur mendime të caktuara;- të përdorë gjuhë të saktë, detaje specifike, përshkrime, shembuj;- të shfrytëzojë burime të para për të paraqitur të dhëna, justifikime ose qëndrime, duke cituar burimet (librat, periodikët, mediet elektronike etj.);- të shkruajë pjesën në mënyrë të tillë që të bindë lexues të ndryshëm;- të përdorë fjalorë dhe forma gjuhësore për të shprehur ngjyrimet emocionale personale;- të përdorë drejt lidhëzat dhe fjalët lidhëse në tekste të ndryshme;- të përdorë stil vetjak për të tërhequr vëmendjen e audiencës.

Linja: Format e shkrimit, audiencia dhe qëllimet

Përshkrimi i linjës: Nxënës/i,-ja demonstroi (paraqet/shfaq) aftësitë për të shkruar në forma të ndryshme, për një shumëllojshmëri audiencash dhe qëllimesh. Ai/ajo shkruan tekste të ndryshme si dhe realizon shkrime për nevoja vetjake, duke zbatuar kriteret e domosdoshme për secilin lloj.

Linja	Objektiva
Format e shkrimit, audiencia dhe qëllimet	<p>Në përfundim të klasës së 11^{-të} nxënës/i,-ja duhet:</p> <ul style="list-style-type: none">- të shkruajë tekste përshkrues për qëllime dhe audiencia të ndryshme;- të shkruajë tekste shpjegues për qëllime dhe audiencia të ndryshme;

	<ul style="list-style-type: none"> - të shkruajë tekste bindës /argumentues për qëllime dhe audiencë të ndryshme; - të shkruajë tekste informativë, si: përmbledhje të shkurtra (memo), raporte, manuale për qëllime dhe audiencë të ndryshme; - të shkruajë përmbledhje të teksteve të ndryshme; - të shkruajë parafrazime të teksteve për qëllime dhe audiencë të ndryshme; - të ndërtojë me shkrim harta³ të teksteve të ndryshme; - të shkruajë përmbledhje analitike të teksteve të ndryshme; - të realizojë ripunimin e një eseje; - të shkruajë lloje të ndryshme tekstesh, të cilat: <ul style="list-style-type: none"> ▪ zhvillojnë një ide, ▪ kanë një organizim strukturor të përshtatshëm me qëllimin, audiencën dhe kontekstin; ▪ përfshijnë informacione të rëndësishëm, duke përjashtuar informacionet më pak të rëndësishëm; ▪ organizojnë përmbledhje brenda një rrjedhe logjike; ▪ mbështesin gjykimet me të dhëna të përshtatshme e thelbësore si dhe me detaje të përzgjedhura; ▪ paraqesin përfundime koherente. - të zbatojë të gjitha ligjet e së drejtës së autorit/,-es ndaj informacionit të përdorur në punët me shkrim; - të përdorë stil vetjak për të mbështetur qëllimin dhe për të përfshirë audiencën në shkrimin e tij.
--	---

Linja: Drejtshkrimi dhe pikësimi

Përshkrimi i linjës: Nxënës/i,-ja demonstroi (paraqet/shfaq) të kuptuarit e rregullave drejtshkrimore, të pikësimit dhe të njohurive të gjuhës standarde shqipe. Ai/ajo i përdori këto njohuri në shkrimet e tij si dhe në procesin e redaktimit. Nxënës/i,-ja përdori materiale të ndryshme burimore që e ndihmuan gjatë procesit.

Linja	Objektiva
Drejtshkrimi dhe pikësimi	<p>Në përfundim të klasës së 11-të nxënës/i,-ja duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - të përdorë rregullat drejtshkrimore të gjuhës standarde në të gjitha shkrimet e tij/saj; - të përdorë njohuri të gjuhës standarde për të redaktuar shkrimin vetjak dhe të tjerëve; - të përdorë rregullat e pikësimit të gjuhës standarde në të gjitha shkrimet e tij/saj; - të përdorë njohuri të pikësimit të gjuhës standarde për të redaktuar shkrimin vetjak dhe të tjerëve;

³ Harta kërkon që nxënësi të shpjegojë logjikën e brendshme të një teksti, cilat janë pjesët përbërëse të tij, si kontribuon secila pjesë tek e tëra. Harta skicon në mënyrë kronologjike tekstin dhe tregon sesi funksionojnë në të detajet dhe shembujt mbështetës.

	<ul style="list-style-type: none"> - të përdorë një shumëllojshmëri materialesh burimore, si: fjalor shpjegues, enciklopedik, termash, libër gramatike, internet etj., për të qortuar punët me shkrim; - të përdorë lidhëzat dhe fjalët lidhëse për të përforcuar zhvillimin logjik.
--	--

TË FOLURIT

Linja: Diskutimi

Përshkrimi i linjës: Nxënës/i,-ja demonstroi (paraqet/shfaq) aftësitë për të marrë role të ndryshme në një diskutim. Ai/ajo mbështet a kundërshton një pozicion të caktuar; vlerëson rolin e qëllimit, audiencës, situatës dhe kontekstit në një diskutim si dhe përmbledh përfundimet e një diskutimi.

Linja	Objektiva
Diskutimi	<p>Në përfundim të klasës së 11-të nxënës/i,-ja duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - të mbajë një qëndrim të caktuar ndaj një diskutimi në grup; - të luajë role të ndryshme në një diskutim: rolin e drejtuesit, rolin e dëgjuesit ; - të kundërshtojë një pozicion në diskutimet që realizohen në grupe të vogla ose të mëdha; - të paraqesë alternativën personale mbi një çështje a tekst të caktuar; - të përdorë përmbajtje të përshtatshme për qëllime, audienca, situata dhe kontekste të caktuar; - të marrë parasysh rolin e audiencës, e qëllimit, situatës dhe kohës së caktuar në diskutim; - të respektojë kërkesën për një përmbajtje të ngjeshur duke marrë parasysh faktorin kohë; - të analizojë përfundimet e një diskutimi; - të shfrytëzojë pasurinë leksikore e semantike për të shprehur saktë mendimet e tij/saj në diskutime në grupe të vogla e të mëdha.

Linja: Hetimi dhe kontributi

Përshkrimi i linjës: Nxënës/i,-ja demonstroi (paraqet/shfaq) aftësitë për të hetuar informacionin dhe për të kontribuar në diskutime që bëhen në grupe të vogla dhe të mëdha. Ai/ajo bën pyetje dhe i përgjigjet audiencës, merr pjesë aktive në diskutim, parafrazon komente të prezantuara me gojë dhe shfrytëzon elementet e gjuhës së gjesteve në një prezantim. Për të hetuar informacionin e për të kontribuar në diskutime, nxënësi/-ja ushtrohet në veprimtari praktike për tema të fushave të ndryshme.

Linja	Objektiva
Hetimi dhe kontributi	Në përfundim të klasës së 11-të nxënës/i,-ja duhet:

	<ul style="list-style-type: none"> - të bëjë pyetjet e duhura, kur diskutohen tema të ndryshme; - të zgjedhë tekste letrare, për të trajtuar tema të ndryshme; - të diskutojë pjesë letrare, për të zbuluar tema të ndryshme; - t'u përgjigjet pyetjeve të audiencës, duke dhënë sqarime dhe ilustrime; - të marrë pjesë në mënyrë aktive në diskutime të llojeve të ndryshme, për të ndarë me të tjerët mendimet e tij/e saj; - të parafranojë komente të prezantuara me gojë nga të tjerët, për të sqaruar këndvështrimin e tyre; - të zbatojë udhëzime të ndryshme, për të kryer detyra specifike, për t'iu përgjigjur pyetjeve ose për të zgjidhur probleme; - të analizojë në mënyrë kritike qëndrimin ose këndvështrimin e autorit; - të identifikojë elemente verbale dhe joverbale në komunikimin gojor; - të përdorë elemente të gjuhës së gjesteve, të domosdoshme për të prezantuar mesazhin; - të shpjegojë praninë dhe rolin e varianteve letrare (toskërisht, gëgërisht dhe arbërisht) në një tekst letrar.
--	--

Linja: Zgjedhja e fjalëve

Përshkrimi i linjës: Nxënës/i,-ja demonstroi (paraqet/shfaq) aftësitë e përzgjedhjes së fjalëve të përshtatshme për të sqaruar idetë në një komunikim gojor.

Linja	Objektiva
Zgjedhja e fjalëve	<p>Në përfundim të klasës së 11-të nxënës/i,-ja duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - të zgjedhë fjalët e duhura për të ruajtur tonin e përshtatshëm në diskutime e prezantime me gojë; - të zgjedhë fjalët e duhura për të shprehur idetë në diskutime e prezantime me gojë.

Linja: Prezantimi me gojë

Përshkrimi i linjës: Nxënës/i,-ja demonstroi (paraqet/shfaq) aftësitë e domosdoshme për të realizuar një prezantim gojor. Ai/ajo përdori strategji efektive për të përcjellë një mesazh gojor duke respektuar faktorin kohë. Nxënës/i,-ja redaktonte projektpropozime të fjalimeve dhe përpunonte prezantimin gojor për të orientuar audiencën.

Linja	Objektiva
Prezantimi me gojë	<p>Në përfundim të klasës së 11-të nxënës/i,-ja duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - të prezantojë në mënyrë individuale ide kryesore të një pune me shkrim; - të prezantojë në mënyrë individuale një çështje/temë të përcaktuar nga mësues/i,-ja, e cila lidhet me konceptet dhe temat e trajtuara në

	tekstet e lexuar; - të prezantojë në grup një çështje/temë të përcaktuar nga mësues/i,-ja që lidhet me konceptet dhe temat e trajtuara në tekstet e lexuar; - të përdorë një shumëllojshmëri strategjish organizative (tabela, diagrame, grafikë,); - të demonstrojë strategji efektive të përcjelljes së mesazhit gojor (organizimi, gjuha e gjesteve, fjalor i përshtatshëm); - të respektojë faktorin kohë në prezantimet me gojë; - të përpunojë prezantimin gojor, për të orientuar drejt audiencën;
--	---

TË DËGJUARIT

Linja: Të dëgjuarit e qëllimshëm

Përshkrimi i linjës: Nxënës/i,-ja demonstroi (paraqet/shfaq) aftësitë e domosdoshme për të dëgjuarit e qëllimshëm. Ai/ajo përqendrohet tek folësi, diskuton dhe zgjeron idetë e dëgjuara; mban shënime të tilla që demonstrojnë të dëgjuarit e qëllimshëm. Për të realizuar këto, nxënës/i,-ja merr pjesë në veprimtari praktike, ku dëgjon për tema të fushave të ndryshme.

Linja	Objektiva
Të dëgjuarit e qëllimshëm	Në përfundim të klasës së 11-të nxënës/i,-ja duhet: <ul style="list-style-type: none"> - të përqendrojë vëmendjen në mënyrë të përgjegjshme mbi folësin ose mesazhin; - t'i diskutojë me gojë idetë e dëgjuara; - t'i zgjerojë me gojë idetë e dëgjuara; - të mbajë shënime të atilla që demonstrojnë të dëgjuarit e qëllimshëm; - të bëjë pyetje të përshtatshme që demonstrojnë të dëgjuarit e qëllimshëm; - të identifikojë fjalët e reja, nëpërmjet kontekstit, në komunikimet gojore; - të dallojë retorikat gojore bindëse në një diskutim; - të zbulojë kuptimin e fjalëve të reja, nëpërmjet kontekstit, në komunikimet gojore; - të tregojë si zbulohet qëllimi i folësit, nëpërmjet zgjedhjes që u bën ai, fjalëve dhe e gjesteve.

Linja: Të dëgjuarit për të kuptuar dhe reflektuar

Përshkrimi i linjës: Nxënës/i,-ja zotëron aftësitë për të reflektuar ndaj informacionit të dëgjuar. Ai/ajo përmbledh, parafrazon dhe vlerëson përmbajtjen e informacionit të dëgjuar si dhe analizon mënyrën në të cilën stili dhe struktura e një fjalie ose ligjërate

mbështet a kundërshton domethënien ose qëllimin e saj. Nxënës/i,-ja reflekton mbi informacione të llojeve dhe fushave të ndryshme.

Linja	Objektiva
Të dëgjuarit për të kuptuar dhe për të reflektuar	<p>Në përfundim të klasës së 11-të nxënës/i,-ja duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - të vlerësojë përmbajtjen e prezantimit gojor si dhe mënyrën e realizimit të tij; - të vlerësojë besueshmërinë e folësit; - të përcaktojë rastet kur përdoret propaganda apo argumenti në komunikimin gojor; - të përgjigjet në mënyrë të përshtatshme në një debat; - të ndjekë udhëzime gojore, për të kryer veprime të ndryshme; - të përmbledhë informacionin e prezantuar me gojë nga të tjerët.

TË VËSHTRUARIT

Linja: Ndërtimi i domethënies/kuptimit nga forma të ndryshme mediatike

Përshkrimi i linjës: Nxënës/i,-ja demonstroi (paraqet/shfaq) të kuptuarit e elementeve përbërëse të një mesazhi pamor dhe gojor. Ai/ajo i përdori këto njohuri për të identifikuar mesazhet e ndryshme mediatike si pjesë e realitetit social.

Linja	Objektiva
Ndërtimi i domethënies/kuptimit nga forma të ndryshme mediatike	<p>Në përfundim të klasës së 11-të nxënës/i,-ja duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - të tregojë veçori të mesazheve mediatike të shtypura dhe pamore; - të shpjegojë mënyrën se si një produkt mediatik shpreh vlerën e kulturës që e prodhon; - të shpjegojë se mesazhet mediatike përcjellin përfaqësime të realiteteve sociale dhe kulturore, që ndryshojnë në periudha dhe vende të ndryshme; - të identifikojë fjalët, tingujt dhe imazhet, si mjete shprehëse dhe elemente përbërëse të një mesazhi; - të shpjegojë përdorimin e fjalëve, tingujve e imazheve statike apo të lëvizshme, në mesazhe të ndryshme mediatike, për një qëllim të caktuar; - të tregojë tipare të përbashkëta dhe dalluese, në mënyrën sesi forma të ndryshme mediatike (gazeta, radioja, televizioni, interneti etj.) shtjellojnë tema të njëjta.

Linja: Mesazhet pamore dhe verbale

Përshkrimi i linjës: Nxënës/i,-ja demonstroi (paraqet/shfaq) të kuptuarit e teknikave pamore në një mesazh mediatik. Ai/ajo identifikon, nëpërmjet këtyre teknikave, lloje stereotipash në forma të ndryshme mediatike.

Linja	Objektiva
Mesazhet pamore dhe verbale	<p>Në përfundim të klasës së 11-të nxënës/i,-ja duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - të identifikojë stereotipa gjinore, etnike etj. në media të ndryshme; - të dallojë teknikat pamore (ngjyra, zmadhim/zvogëlimi, këndvështrimi, përzgjedhja e detajeve etj.), të përdorura në transmetimin e mesazheve të ndryshme mediatike, drejtuar një audience të caktuar; - të gjejë elemente që ndikojnë te mesazhi, në një burim mediatik; - të analizojë përparësitë dhe mangësitë e reklamimit pamor dhe gojor; - të vlerësojë besueshmërinë e përmbajtjes së mesazheve të ndryshme mediatike; - të zbulojë nënkuptimet që fshihen pas imazheve statike grafike (fotografi, pikturë, skulpturë etj.); - të vlerësojë besueshmërinë e përmbajtjes së mesazheve të ndryshme mediatike.

Linja: Informimi nga mediat e ndryshme

Përshkrimi i linjës: Nxënës/i,-ja demonstroi (paraqet/shfaq) aftësitë e përdorimit të burimeve të ndryshme mediatike, për t'u informuar për qëllime të caktuara. Ai/ajo identifikon format, teknikat dhe teknologjitë e përdorura në mesazhe, identifikon ndikimet politike, ekonomike e sociale dhe diskuton rreth tyre.

Linja	Objektiva
Informimi nga mediet e ndryshme	<p>Në përfundim të klasës së 11-të nxënës/i,-ja duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - të përdorë tekste të medie të shtypura dhe elektronike për të zbuluar marrëdhëniet njerëzore, idetë dhe aspektet kulturore; - të diskutojë për ndikimet politike, ekonomike dhe sociale në mesazhe të ndryshme mediatike; - të identifikojë format, teknikat dhe teknologjitë e përdorura në paraqitjen e mesazheve në forma të ndryshme mediatike; - të vlerësojë forma të ndryshme mediatike, si p.sh.: televizionin, videon, lojërat, muzikën dhe filmin për të kuptuar përshtatshmërinë e tyre me mesazhin, në përputhje me audiencën, qëllimin e kontekstin; - të analizojë përmbajtjen e mesazheve mediatike në lidhje me efektin emocional që ato kanë tek vështruesi. - të vlerësojë shpejtësinë, besueshmërinë dhe tipare të tjera multimediale në përthithjen e mesazhit mediatik.

4. TABELA E KËRKESAVE TË GJUHËS SHQIPE DHE LETËRSISË NDAJ LËNDËVE TË TJERA

Gjuha shqipe dhe letërsia	Matematika
Të lexuarit Të shkruarit Të folurit Të dëgjuarit Të vështruarit	Nxënës/i,-ja: - të përdorë tabela, grafikë dhe diagrame të thjeshta rrethore dhe në shtylla për të prezantuar dhe interpretuar informacione të ndryshme me shkrim dhe me gojë.
Gjuha shqipe dhe letërsia	Arti Pamor
Të lexuarit Të shkruarit Të folurit Të dëgjuarit Të vështruarit	Nxënës/i,-ja: - të interpretojë karakteristikat e veprave të artit pamor në periudha të ndryshme kohore dhe kontekste të ndryshme kulturore; - të përdorë elementet dhe parimet e artit pamor për të shprehur emocionet e marra nga një tekst.
Gjuha shqipe dhe letërsia	Gjuha e huaj
Të lexuarit Të shkruarit Të folurit Të dëgjuarit Të vështruarit	Nxënës/i,-ja: - të përdorë leksikun e gjuhës së huaj për të shpjeguar etimologjinë e fjalëve me prejardhje të huaj.
Gjuha shqipe dhe letërsia	Teknologji
Të lexuarit Të shkruarit Të folurit Të dëgjuarit Të vështruarit	Nxënës/i,-ja: - të shkruajë në Word tekste të llojeve të ndryshme; - përdor programin Power Point për të bërë prezantime të ndryshme; - të përdorë internetin për të nxjerrë informacione të ndryshme; - të ndërtojë tabela, grafikë, diagrame të thjeshta për të përpunuar e prezantuar informacione të ndryshme; - të përdorë mjete të ndryshme elektronike, si: kompjuter, magnetofon, diktofon, video për qëllime të ndryshme.
Gjuha shqipe dhe letërsia	Muzika
Të lexuarit Të shkruarit Të folurit Të dëgjuarit Të vështruarit	Nxënës/i,-ja: - të interpretojë vepra të ndryshme muzikore të periudhave të ndryshme kohore; - të vlerësojë efektet muzikore në një film a dokumentar, si mjete që ndihmojnë për të kuptuar domethënien e filmit a dokumentarit.

5. KËRKESA PËR ZBATIMIN E PROGRAMIT

Objektivat

Objektivat e programit janë për të gjithë nxënësit dhe janë detyrim për përdoruesit e programit. Kjo do të thotë që të gjithë nxënësve duhet t'u jepet mundësia që të nxënë çka përshkruhet tek objektivat.

P.sh: lënda “Gjuhë shqipe dhe Letërsi”

Objektivi: “Të shkruajë hyrje dhe mbyllje tërheqëse dhe koherente të një teksti”, do të thotë se të gjithë nxënësve duhet t'u jepet mundësia të ushtrohen në shkrimin e hyrjeve dhe mbylljeve tërheqëse dhe koherente. Nëse një mësues/,-e nuk e bën këtë, nuk ka zbatuar programin lëndor.

Një objektiv përmbushet në nivele të ndryshme nga nxënës të ndryshëm.

Mësues/i,-ja dhe autorët e materialeve mësimore duhet të mbulojnë të gjithë gamën e niveleve të nxënësve.

P.sh Objektivi: “Të shkruajë lloje të ndryshme tekstesh”, kërkon nga nxënësit:

- të zhvillojnë një ide;
- të kenë një organizim strukturor të përshtatshëm me qëllimin, audiencën dhe kontekstin;
- të përfshijnë informacionin e rëndësishëm, duke përjashtuar informacionet më pak të rëndësishme;
- të bëjnë përmbledhje me një rrjedhë logjike;
- të mbështesin gjykimet me evidencë të përshtatshme e thelbësore si dhe me detaje të përzgjedhura;
- të paraqesin konkluzione koherente.

Të gjithë nxënësve duhet t'u jepet mundësia që të ushtrohen në shkrimin e teksteve por jo për të gjithë do të pretendohet i njëjti nivel realizimi.

Një nga nivelet e arritjes së këtij objektivi është zbatimi i të gjithë hapave të domosdoshëm për shkrimin e një teksti. Një nivel më i lartë se ky, është cilësia e trajtimit të secilit nga hapat e lartpërmendur. Nëse të gjithë hapat do të zhvilloheshin sipas kërkesave të mësuara, atëherë do të kishim përmbushjen e këtij objektivi në një nivel të lartë.

Realizimi i objektivave në tema, njësi si dhe renditja e tyre është zgjedhje e lirë e zbatuesit të programit.

Objektivat e programit duhet të jenë të konkretizuar në tekste letrare dhe joletrare, të shkruara dhe jo të shkruara, të përshtatshme për moshën e nxënësit.

Gjatë vitit shkollor, nxënës/i,-ja është i detyruar të lexojë 3-4 libra (vepra letrare ose joletrare, shqiptare dhe të huaja, të periudhave të ndryshme), krahas pjesëve që janë në përbërje të tekstit të gjuhës shqipe.

Pjesët përbërëse të tekstit të gjuhës shqipe dhe letërsisë duhet të jenë të përshtatshme për moshën dhe me gjatësi jo më shumë se tri faqe.

Sqarime mbi llojet e teksteve

Në përmbajtjen e programit përdoren termat: tekst tregimtar, tekst poetik, tekst dramatik, tekst bindës/argumentues, tekst përshkruar, tekst shpjegues dhe tekst informativ, të cilët konkretisht do të nënkuptojnë:

- Tekstin tregimtar, që tregon një ngjarje/histori të organizuar në prozë. Llojet e teksteve tregimtare mund të jenë imagjinare, të vërteta ose një kombinim i të dyjave, si p.sh.: tregime, fragmente romani, fragmente novele etj.

- Tekstin poetik, që shpreh ndjenjat, mendimet, reflektimet etj. Llojet e teksteve poetike janë epike dhe lirike.
- Tekstin dramatik, në tri format e realizimit të tij: tragjedi, komedi, dramë.
- Tekstin bindës/argumentues, që prezanton një argument dhe e mbron ose e kundërshton atë me të dhëna bindëse. Llojet e teksteve bindës/argumentues mund të jenë të tipit ese.
- Tekstin përshkruar, që përshkruan një person, vend, kujtim, përvojë a objekt. Llojet e teksteve përshkruar mund të jenë të tipit ese.
- Tekstin shpjegues, që shpjegon dukuri, çështje a tema të ndryshme. Llojet e teksteve shpjegues mund të jenë: ese, receta, artikuj, dokumente qeveritare etj.
- Tekstin informativ, që prezanton të dhënat e nevojshme mbi një çështje a temë të caktuar. Llojet e teksteve informativë mund të jenë: memorandumë, shënime, letra të llojeve të ndryshme, raportime, manuale etj.

Në klasën e 11-të do të punohet me tekste përshkruar (ese), tekste shpjegues (ese), tekste bindës/argumentues (ese), tekste informativë (aplikime për punë e për shkollë, letër zyrtare), tekste tregimtarë (tregime, fragmente romani/novele), tekste poetikë dhe tekste dramatikë që u përkasin drejtimeve të ndryshme letrare. Pjesët duhet të jenë të përshtatshme për moshën e nxënësve dhe të përfshijnë veprat e shquara të letërsisë shqiptare (60%) dhe botërore (40%).

Kritere për përzgjedhjen e fragmenteve dhe veprave të detyruara

- Fragmentet e përdorur në tekstin e nxënësit "Gjuhë shqipe dhe letërsi" duhet të realizohen në jo më pak se 2 orë (secili). Përveç kritereve të përzgjedhjes së fragmentit, ai duhet të përmbushë objektiva të ndryshme për të lexuarit, të shkruarit, të folurit, të dëgjuarit dhe të vështruarit.
- Përdoruesit e programit janë të lirë të zgjedhin nga lista rekomanduese. Pjesët e përzgjedhura duhet të trajtohen në tekstin e nxënësit, duke respektuar parimin gjinor si dhe duke filluar nga krijimtaria e periudhës më të hershme.
- Veprat e përzgjedhura si të detyruara për t'u trajtuar të plota, duhet të realizohen në jo më pak se 4-5 orë secila. Edhe këto vepra, përveç kritereve të përzgjedhjes, duhet të përmbushin objektiva të ndryshme për të lexuarit, të shkruarit, të folurit, të dëgjuarit dhe të vështruarit.
- Përzgjedhja e veprave duhet të bëhet duke respektuar parimin gjinor si dhe duke filluar nga krijimtaria e periudhës më të hershme. Ato nuk duhet t'i përkasin së njëjtës periudhë letrare.
- Është e detyrueshme që vepra e përzgjedhur të lexohet e plotë.
- Përdoruesit e programit duhet të pasqyrojnë në tekstin e nxënësit të gjitha veprimtaritë e domosdoshme për trajtimin e plotë të veprës.
- Tërësia e veprave dhe e fragmenteve të planifikuara në tekstin e nxënësit duhet të përmbushë të gjitha objektivat e programit.

Rekomandime

Për të përmbushur objektivat e lëndës, përdoruesit e programit mund të përzgjedhin vepra dhe pjesë nga autorët e mëposhtëm të letërsisë shqiptare dhe botërore, të periudhave të ndryshme:

Teksti poetik

Anonim “Epi i Gilgameshit”; Homeri “Iliada”; Virgjili “Eneida”; “Këngë të epikës legjendare shqiptare”; Lirika antike: Safo, Anakreonti, Katuli; Këngë lirike popullore; Dante Aligeri “Komedia hyjnore”; Petrarka “Sonete”; Pjetër Bogdani “Çeta e profetëve”; Pjetër Budi “Poezi”; Jeronim De Rada “Këngët e Milosaos”; Zef Serembe “Lirika”; J.V.Gëte "Balada"; Bajron “Çajld Harold”; Naim Frashëri “Lulet e verës”; Ndre Mjeda “Andrra e jetës”; Asdreni “Lirika”; Gjergj Fishta “Lirika atdhetare”; A Z Çajupi “Baba Tomorri”; Fan Noli “Album”; Lasgush Poradeci “Lirika”; Migjeni “Vargjet e lira”; F. G. Lorka “Poezi”; Mihail Eminesku "Poezi"; Rajner Maria Rilke "Lirika"; Esad Mekuli “Për ty”; Dritëro Agolli “Lirika”; Ismail Kadare “Lirika”; Martin Camaj “Poezi”; Ali Podrimja “Torzo”; Azem Shkreli “Lirika”; Xhevahir Spahiu “Poezi”; Apolineri “Poezi”; Bodleri “Lulet e së keqes”.

Teksti tregimtar

“Mitologji greke”; Përralla popullore shqiptare; Marin Barleti “Historia e Skënderbeut”; Gjon Buzuku “Parathënia” e “Mesharit”; Miguel Servantes “Don Kishoti”; Çarls Dikens “David Koperfild”; Viktor Hygo “Të mjerët”; Stendal “Novela”; Honore de Balzak “Evgjeni Grande”; Anton Cehov “Një shaka e vogël”; Lev Tolstoi “Novela”; Fan Noli “Histori e Skënderbeut”; Mitrush Kuteli “Netë shqiptare”; Ernest Koliqi “Nusja e mrekullueshme”; Migjeni “Novelat e Qytetit të Veriut”/skica; Viktor Hygo "Të mjerët"; Ernest Heminguej “Dëborat e Kilimanxharos”; Marsel Prust “Në kërkim të kohës së humbur” (fragmenti “Madlene”); Dritëro Agolli “Njerëz të krisur”; Ismail Kadare “Ura me tri harqe”; Ismail Kadare “Kronikë në gur”; Ismail Kadare “Prilli i thyer”; Petro Marko “Nata e Ustikës”; Erih Maria Remark “Asgjë të re nga fronti i perëndimit”.

Teksti dramatik

Eskili “Orestia”; Eskili “Prometeu i mbërthyer”; Sofokliu “Antigona”; Aristofani “Bretkocat”; Rasini “Horaci”; Molieri “Kopraci”; Molieri “Tartufi”; Shekspiri “Romeo dhe Zhuljeta”; Shekspiri “Shumë zhurmë për asgjë”; F Shileri “Vilhelm Tel”; H. Ibsen “Shtëpia e kukullës”; A Z Çajupi “14 vjeç dhëndër”; Gjergj Fishta “Juda Makabe”; F Noli “Izraelitë dhe filistinë”.

Teksti eseistik

Faik Konica, Fan Noli, Mithat Frashëri, Mitrush Kuteli, Branko Merxhani, Tahir Zavalani, Eqerem Cabej, Ismail Kadare, Folkner, Tomas Elliot, Roland Bart, Arshi Pipa, Aurel Plasari, Artan Fuga, Agim Vinca, Rexhep Qosja, Sabri Hamiti.

Lista nga do të përzgjidhen veprat e plota të detyruara

- Epi i Gilgameshit; Homeri “Iliada”; Populli “Kënge të epikës legjendare shqiptare”; Naim Frashëri “Lulet e verës”; Jeronim de Rada “Këngët e Milosaos”; Bajron “Çajld Harold”.

- Eskili “Prometeu”; Shekspir “Romeo dhe Zhuljeta”; Shekspir “Nata e dymbëdhjete”; Molier “Mizantropi”.
- Miguel Servantes “Don Kishoti”; Marin Barleti “Historia e Skënderbeut”; Viktor Hygo “Katedralja e Parisit”; Pashko Vasa “ Bardha e Temalit”.

Përkthyes të njohur (sipas renditjes alfabetike)

Agron Tufa, Aurel Plasari, Dritëro Agolli, Edmond Tupja, Fan Noli, Gjon Shllaku, Ismail Kadare, Lasgush Poradeci, Mira Meksi, Misto Treska, Mitrush Kuteli, Pashko Gjeçi, Pavli Qesku, Robert Shvarc, Sotir Caci, Sotir Papakristo, Tahir Zavalani, Vedat Kokona etj.

Dokumente

Dokumente (p.sh.: Deklarata e Pavarësisë së Kosovës etj.), ligjërime e fjalime historike e politike të rëndësishme të figurave të shquara shqiptare dhe të huaja.

Për të realizuar objektivat lëndore (p.sh: për tekste informative, tekste jo të shkruara etj.), përdoruesit mund të shfrytëzojnë edhe vepra e punime të autorëve të tjerë, të cilat ua mundësojnë këtë.

Pesha specifike sipas llojit të tekstit (të lexuarit)

Teksti tregimtar	15%
Teksti poetik	20%
Teksti dramatik	10%
Teksti bindës/argumentues	15%
Teksti përshkrues	15%
Teksti shpjegues	15%
Teksti informativ	10%

Punët me shkrim që duhet të realizojë nxënës/i,-ja i/e klasës së 11-^{të} (të shkruarit)

Punët me shkrim duhet të vlerësohen për të gjithat hapat e procesit të të shkruarit (hapat janë të detajuar tek objektivat e linjave).

Parafrazim dhe përmbledhje

Përmbledhje analitike

Harta e tekstit

Ese përshkruese mbi një produkt mediatik*

Ripunim i esesë përshkruese

Ese shpjeguese*

Tekst informativ

Ese bindëse/argumentuese*

Ripunim i esesë bindëse/argumentuese*

Produktet që duhet të vështrojë nxënës/i,-ja (të vështruarit)

Reklamë

Fotografi

Pikturë
Skulpturë

Prezantimet me gojë që duhet të realizojë nxënës/i,-ja i/e klasës së 11-të (të folurit)

- Dy prezantime individuale të ideve kryesore të një pune me shkrim.
- Prezantim individual për një çështje të caktuar gjuhësore ose koncept letrar (e përcaktuar nga mësues/i,-ja ose e përzgjedhur nga nxënës/i,-ja).
- Prezantim individual për një çështje të përcaktuar nga mësues/i,-ja, që lidhet me konceptet dhe temat e trajtuara në tekstet e lexuara.
- Dy prezantime në grup për çështje të përcaktuara nga mësues/i,-ja, që lidhen me konceptet dhe temat e trajtuara në tekstet e lexuara.

Orët mësimore

Programi i gjuhës shqipe dhe letërsisë për klasën e 11-të realizohet në **72 orë** (36 javë x 2 orë/javë = 72 orë) dhe është strukturuar në linja që vijnë njëra pas tjetrës, por nuk do të thotë se mësimdhënia/mësimnxënia do të zhvillohet në këtë renditje gjatë vitit shkollor. Është e rëndësishme të theksojmë se, brenda një ore mësimi, duhet të realizohen: të lexuarit, të shkruarit, të folurit, të dëgjuarit, të vështuarit, pra, ***nxënës/i,-ja do të ushtrohet për të pesë aftësitë brenda orës së mësimi***, pavarësisht se cila linjë do të ketë *peshë specifike* më të madhe.

Sasia e orëve mësimore për secilën linjë është rekomanduese. Përdoruesit e programit duhet të respektojnë sasinë e orëve vjetore të lëndës dhe janë të lirë të ndryshojnë me 10% (shtesë ose pakësim) orët e rekomanduara për secilën linjë. Domethënë, mësues/i,-ja mund të vendosë të përparojë më ngadalë, kur vë re se nxënësit e tij/e saj hasin vështirësi të veçanta në përmbushjen e objektivave të veçanta, por mund të ecë më shpejt, kur nxënësit e tij/e saj demonstrojnë një përvetësim të kënaqshëm.

Në programin e lëndës së gjuhës shqipe dhe të letërsisë afërsisht 70% e orëve mësimore totale janë për shtjellimin e njohurive të reja lëndore dhe 30% e tyre janë për përpunimin e njohurive (gjatë vitit dhe në fund të vitit shkollor).

Përpunimi i njohurive

Përpunimi i njohurive përmban:

- përsëritjen e njohurive bazë (konceptet themelore);
- testimin e njohurive bazë;
- integrimin e njohurive të reja me njohuritë paraardhëse;
- integrimin e njohurive të reja me njohuritë e lëndëve të tjera (ndonëse këto integritime do të përshkojnë zhvillimin e çdo ore mësimore, gjatë përpunimit i duhet kushtuar kohë e posaçme);
- përsëritjen vjetore (pavarësisht nga ndarja në linja, lënda duhet parë si një e tërë);
- testimin vjetor (nuk është i detyruar).

Në orët mësimore, që i përkasin përpunimit të njohurive, mësuesi zhvillon edhe tema me nismën e tij ose me kërkesën e vetë nxënësve. Këto tema mund ta marrin pikënisjen nga ngjarje aktuale ose thjesht nga kureshtja e nxënësve.

Veçanërisht, gjatë përpunimit të njohurive, duhet t'i kushtohet kohë e posaçme kultivimit të:

- aftësive të përgjithshme, si: komunikimit, përpunimit të informacionit, zgjidhjeve problemore si dhe të menduarit kritik e krijues;
- aftësive të posaçme lëndore, si: strategjive të të lexuarit, procesit të të shkruarit, zhvillimit të të dëgjuarit aktiv, të vështruarit analitik, strategjive të të folurit në diskutime në grup dhe prezantime individuale me gojë;
- formimit të qëndrimeve si: qëndrimi etiko-social apo gjatë punës në grupe të vogla nxënësish.

Gjatë orëve të përpunimit të njohurive, nxënësve duhet t'u krijohet mundësia të punojnë detyra tematike, projekte kurrikulare, të zgjidhin situata problemore nga jeta etj.

Pjesë e përpunimit të njohurive është edhe rishqyrtimi vjetor, i cili ka për qëllim të nxjerrë në pah dhe të përforcojë konceptet e metodat themelore të kësaj lënde.

6. VLERËSIMI

Vlerësimi i nxënësit përshkon gjithë procesin mësimor dhe shërben për përmirësimin e këtij procesi.

Vlerësimi i nxënësit nuk ka për qëllim të vetëm vendosjen e notës dhe as nuk përfundon me vendosjen e saj.

Vlerësimi mbështetet tërësisht në objektivat e programit lëndor dhe mësues/i,-ja nuk ka të drejtë të vlerësojë nxënësit për ato objektiva të arritjes që nuk përshkruhen në program.

Objektiv i vlerësimit nuk janë vetëm njohuritë dhe aftësitë, por edhe qëndrimet e nxënësve, si qëndrimet etiko-sociale në përgjithësi dhe ato të bashkëpunimit me të tjerët, në veçanti.

Mësues/i,-ja zhvillon vetë dhe ndihmon nxënësit të zhvillojnë një larmi mënyrash vlerësimi.

Kritere specifike për vlerësimin në lëndën e gjuhës shqipe dhe të letërsisë

- Mësues/i,-ja mund ta vlerësojë nxënësin për aftësitë e të folurit dhe të shkruarit për një larmi audiencash dhe qëllimesh nëpërmjet disa mënyrash, si:
 - Ditari mësimor i nxënës/it,-es: kjo mënyrë vlerësimi ndihmon nxënësin të qartësojë mendimet e të përgatitet për diskutimin në klasë, të zbatojë me përpikmëri elemente të procesit të shkrimit si dhe bën të mundur që mësues/i,-ja të vlerësojë përdorimin efektiv të gjuhës dhe qëndrimet e nxënësve.
 - Diskutimi mbi një film/dokumentar: kjo mënyrë vlerësimi ndihmon nxënësin të kuptojë përmbajtjen e të zgjerojë mendimet dhe bën të mundur që mësues/i,-ja të vlerësojë aftësitë analitike e gojore të nxënësit si dhe mënyrën e aplikimit të njohurive në jetën e përditshme.
 - Prezantimi me gojë: kjo mënyrë vlerësimi ndihmon nxënësin të lexojë në mënyrë efektive dhe bën të mundur që mësues/i,-ja të vlerësojë sesi ai sintetizon materialin e një teksti.
 - Shkrimi i esesë përshkruese: kjo mënyrë vlerësimi ndihmon nxënësin të qartësojë mendimet e të përdorë me përpikmëri elementet e procesit të shkrimit dhe bën të mundur që mësues/i,-ja të vlerësojë aftësitë e tij shkruese.

- Vlerësimin e aftësive për të lexuar, për të dëgjuar dhe për të vështruar materiale të formave të ndryshme mediatike, mësues/i,-ja mund ta bëjë duke përdorur mënyra të tilla, si:
 - Leximi dhe diskutimi në grup i një fragmenti: kjo mënyrë vlerësimi ndihmon nxënësin të zhvillojë strategjitë e të lexuarit e të reflektojë ndaj tekstit. Gjithashtu, kjo mënyrë vlerësimi bën të mundur që mësues/i,-ja të vlerësojë strategjitë e të lexuarit dhe aftësitë reflektuese.
 - Shikimi dhe diskutimi në grup i një filmi/dokumentari: kjo mënyrë vlerësimi ndihmon nxënësin të kuptojë përmbajtjen e të zgjerojë mendimet dhe bën të mundur që mësues/i,-ja të vlerësojë aftësitë analitike dhe gojore të nxënësit si dhe mënyrën e aplikimit të njohurive në jetën e përditshme.

- Vlerësimin e aftësive për të përzgjedhur përmes strategjive të ndryshme, për të kompletuar projekte individuale dhe në grup, mësues/i,-ja mund ta bëjë duke përdorur mënyra të tilla, si:
 - Krijimi i rubrikës së vlerësimit: kjo mënyrë vlerësimi ndihmon nxënësin të mendojë në mënyrë analitike e të njohë mirë standardet për realizimin e projekteve. Gjithashtu, kjo mënyrë vlerësimi bën të mundur që mësues/i,-ja të vlerësojë aftësitë e tij analitike, përzgjedhjen dhe vendimmarrjen mbi standardet e kompletimit të një projekti.
 - Përcaktimi i temës së projektit: kjo mënyrë vlerësimi ndihmon nxënësin të bëjë zgjedhje të kuptimshme dhe bën të mundur që mësues/i,-ja të vlerësojë aftësitë dhe arsyet e tij përzgjedhëse.

- Vlerësimin e aftësive për të reflektuar mbi tekstin dhe për të mbajtur qëndrime, mësues/i,-ja mund ta bëjë duke të përdorur mënyra të tilla, si:
 - Shkrimi i esesë argumentuese: kjo mënyrë vlerësimi ndihmon nxënësin të përdorë argumentet e të bëjë kërkime për të mbrojtur argumentet e tij. Gjithashtu, kjo mënyrë bën të mundur që mësues/i,-ja të vlerësojë aftësitë e tij logjikuase dhe përdorimin e informacionit të marrë nga tekstet e lexuara.
 - Debati mbi një temë të caktuar: kjo mënyrë vlerësimi ndihmon nxënësin të ndërtojë dhe mbrojë qëndrimet e tij me gojë. Gjithashtu, kjo mënyrë bën të mundur që mësues/i,-ja të vlerësojë aftësitë e tij, për të parashtruar mendimin dhe për ta mbrojtur atë.
 - Diskutimi në grup mbi qëllimin e autorit/autore: kjo mënyrë vlerësimi ndihmon nxënësin të punojë me tekstin për të përcaktuar qëllimin e autorit/autore dhe bën të mundur që mësues/i,-ja të vlerësojë mendimin e tij analitik si edhe të dëgjuarit aktiv.
 - Shkrimi i një letre zyrtare: kjo mënyrë vlerësimi ndihmon nxënësin të mbajë qëndrim mbi një çështje të mprehtë sociale, të vlerësojë informacione të marra nga burime të ndryshme dhe t'i sintetizojë ato në një letër drejtuar një institucioni. Gjithashtu, kjo mënyrë bën të mundur që mësues/i,-ja të vlerësojë aftësitë e nxënësve për të gjykuar vlefshmërinë, objektivitetin, cilësinë dhe besueshmërinë e informacionit që ai lexon, dëgjon dhe vështron.

Vlerësimi mund të bëhet individual ose në grup, në klasë ose jashtë saj. Nxënës/i,-ja vlerësohet me notë, ndërsa demonstroi arritjet e tij/e saj me gojë, me shkrim ose nëpërmjet veprimtarish a produktesh të tjera, si: shkruan, lexon, vlerëson, zbaton, analizon etj.

Në punime të nxënësve me grupe të vogla, mësues/i,-ja parashtron peshën e vlerësimit me notë të grupit në tërësi dhe të secilit nxënës në veçanti.

Mësues/i,-ja duhet ta vlerësojë nxënësin jo vetëm për produktin përfundimtar, por për të gjitha hapat e procesit të shkruarit.

Mësues/i,-ja nuk e ka të detyrueshëm vlerësimin me notë në regjistër të nxënësve në çdo orë mësimore. Si rregull, nxënësit dhe mësuesit duhet të bashkëbisedojnë si partnerë rreth përvetësimit të njohurive të fituara në orët e kaluara dhe kryerjes sa më mirë së detyrave jashtë klase.

Herë pas here mësues/i,-ja duhet të vlerësojë me notë duke ua bërë të qartë nxënësve që në fillim qëllimin e vlerësimit dhe kriteret e tij.

Vlerësimi me shkrim shërben për aftësimin e komunikimit me shkrim dhe mund të realizohet jo vetëm me laps e letër, por edhe në rrugë elektronike.

Mësues/i,-ja vlerëson nxënësin me notë për parashtrimet me shkrim në provimet periodike me shkrim dhe në prezantimet me shkrim të punimeve të tij, të zhvilluara vetë ose në grup.

Mësues/i,-ja planifikon provime periodike me shkrim për blloqe të gjera orësh mësimore që përbëhen nga një a disa kapituj, të cilët i bashkojnë objektiva të ndërlidhur të nxënësve. Në përshtatje me qëllimin e vlerësimit me shkrim, ai përdor lloje të ndryshme testesh, që nga minitestet pakminutëshe për një objektivi të veçantë të nxënësve, tek ato një orëshe; teste me alternativa ose zhvillim, ose të llojeve të ndryshme, projekte kurrikulare etj.

Një formë e parashtrimit me shkrim nga nxënësit është dhe provimi përfundimtar.

Portofoli i nxënës/it,-es, si një mundësi vlerësimi e vetëvlerësimi, është një koleksion i punimeve të tij përgjatë vitit shkollor për një lëndë të caktuar. Ai mund të përmbajë provime me shkrim, ese tematike, projekte kurrikulare, ose të llojeve të ndryshme etj. Ai i përngjet një albumi, me anën e të cilit mësues/i,-ja, nxënësi vetë dhe prindërit e tij/e saj gjejnë informacion të shpejtë dhe të përmbledhur rreth progresit të nxënësit. Përzgjedhjet për portofolin bëhen nga nxënësit; mësues/i,-ja rekomandon.

Çrregullime të diagnostikuara, si: disleksia, vështirësi të veçanta gjuhësore, p.sh.: të fëmijëve të ardhur rishtas nga emigracioni, merren parasysh nga mësues/i,-ja, i cili duhet të mundësojë vlerësimin e këtyre nxënësve me mënyra të posaçme, duke përjashtuar atë me shkrim apo me gojë.